



Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
2015-0000626820

Bijlagen
11

Datum 4 november 2015
Betreft Beslissing op uw Wob-verzoek

Geachte

Bij brief van 8 september 2015, ontvangen op 9 september 2015, heeft u bij mijn ministerie een verzoek ingediend als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Uw verzoek heeft, samengevat weergegeven, betrekking op de berekeningen inzake de loonruimteovereenkomst publieke sector 2015 - 2016.

Bij brief van 10 september 2015 heb ik de ontvangst van uw verzoek aan u bevestigd.

Bij brief van 6 oktober 2015 is de termijn om op uw verzoek te beslissen met vier weken verlengd.

Met betrekking tot uw verzoek om informatie bericht ik u als volgt.

In de eerste plaats attendeer ik u erop dat de Wet openbaarheid van bestuur niet van toepassing is op informatie die reeds openbaar is.
Een aantal van de door u verzochte documenten is al openbaar.

Ik heb besloten de overige door u gevraagde bij het ministerie aanwezige berekeningen inzake de loonruimteovereenkomst publieke sector 2015 - 2016 openbaar te maken.

Ik geef u hierbij een overzicht van deze documenten, bestaande uit berekeningen en toelichtingen.

De documenten zelf treft u bijgaand aan.

Om u van dienst te zijn is van de al openbare documenten de vindplaats vermeld, veelal in de vorm van een internetlink.

Eveneens voor uw informatie is ten behoeve van u een uitgebreide tekstuele toelichting geschreven bij alle berekeningen van effect op pensioen. Deze toelichting treft u aan als laatste bijlage.

- Berekeningen BZK van effecten op pensioen:
 - Eerste versie, bevat alleen een 25-jarige maatmens.
 - Tekstuele toelichtingen bij deze eerste versie.
 - Tweede versie, met meer verfijnde berekeningen voor alle leeftijdscategorieën van 25 tot en met 85 jaar.
 - Tekstuele toelichting, specifiek over de pensioengevolgen voor een 50-jarige maatmens;
- Berekeningen van de premievrijval van 0,8% als gevolg van het pensioenakkoord van oktober 2014 (Witteveen 2): overzicht BZK;
- Toelichting op de hoogte van de pensioenvrijval van 1% loonruimte door het overgaan van loon- op prijsindexatie en 0,4% door het voorkomen van de herstelopslag;
- Overwegingen bij de overgang van loon- naar prijsindexatie, kwantitatieve en kwalitatieve analyses;
- Twee memo's met berekeningen van de stijging van het nettoloon (0,5%). Berekeningen zijn uitgevoerd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
- Pensioenakkoord 2014, met de afspraken over de loonsverhoging van 0,8% ingaande in 2015.
Al openbaar; te vinden via

<http://www.vso-werkgevers.nl/pensioenonderhandelingen/2014-11-18/274/abp-pensioenakkoord-2015-bekrachtigd.html>

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2014/10/10/onderhandelingsresultaat-abp-pensioen-voor-2015>

- Loonruimteakkoord 2015.
Al openbaar; te vinden via
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/vergaderstukken/2015/07/10/onderhandelaarsovereenkomst-loonruimte-publieke-sector-2015-2016>
- Persbericht BZK van 27-8-2015 over de financiering van het akkoord en beschrijving van pensioengevolgen 50-jarige maatmens.
Al openbaar; te vinden via
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/overheidspersoneel/nieuws/2015/08/27/bekostiging-overeenkomst-5-loonstijging-door-kabinet>

Datum
4 november 2015
Kenmerk
2015-0000626820

Dit Wob-besluit en de stukken die met dit besluit voor een ieder openbaar worden, worden enkele werkdagen na toezending gepubliceerd op de website www.rijksoverheid.nl.

Datum
4 november 2015
Kenmerk
2015-0000626820

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
namens deze,

Richard van Zwol
Secretaris-generaal

Bijlagen:

1. Maatmensberekeningen BZK 20150707
2. Toelichting maatmensberekeningen BZK 20150707
3. Analyse indexatie, pensioenopbouw en loonstijging mogelijk akkoord
4. Maatmensberekeningen BZK mogelijke gevolgen voor pensioen
5. Toelichting op berekeningen 50-jarige maatmens
6. ABP premietabel Witteveen
7. Toelichting loon- naar prijsindexatie 20150630
8. Overwegingen bij overgang van loonindexatie naar prijsindexatie
9. Memo inkomenseffecten lagere werknemerspremie ABP 20150701
10. Memo inkomenseffecten lagere werknemerspremie ABP 20150709
11. Toelichting t.b.v. Wob-verzoek

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit daartegen per brief bezwaar maken bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, DGBK/directie Arbeidszaken Publieke Sector, Postbus 20011, 2500 EA Den Haag. Het bezwaarschrift moet zijn ondertekend, voorzien zijn van een datum alsmede de naam en het adres van de indiener en dient vergezeld te gaan van de gronden waarop het bezwaar berust en, zo mogelijk, een afschrift van het besluit waartegen het bezwaar is gericht.

Eindwaarde loonstijging op 67e

€ 84.041

Contante waarde pensioendaling op 67e

-€ 28.527

Netto profijt werknemer door akkoord

€ 55.515

Input	
Leefijd maatsmen:	25
Pensioenleefijd:	67
Levensverwachting op 67 jaar	18
Brutoloon op 25-jarige leefijd	€ 26.500
Brutoloon op 66-jarige leefijd	€ 35.500
Brutoloonstijging akkoord	3,6%
Loonstijging door lagere werknemerspremies	0,7%
Verwachte prijsindexatie	0,0%
Verwachte lonindexatie	0,5%
Discontovoet (reel rendement)	1,50%

Output	
Aantal jaren salaris:	42
Jaarlijkse gemiddelde loongroei tot 45e	1,47%
Contante waarde loongroei	€ 84.041

Franchise laag opbouw laag	10100
Franchise laag opbouw laag	1.701%
Franchise hoog opbouw hoog	12650
Franchise hoog opbouw hoog	1.875%
Drempelsalaris	€ 37.578

Leefijd	Brutoloon zonder akkoord	Brutoloon met akkoord	Brutoloon met akkoord + werknemersvrijval	Verschil incl. wn-vrijval	Endwaarde verschil op 67e	Pensioenopbouw loonindexatie	Pensioenopbouw prijsindexatie
25	€ 26.500	€ 27.454	€ 27.640	€ 1.140	€ 2.130	€ 279	€ 295
26	€ 26.890	€ 27.858	€ 28.047	€ 1.156	€ 2.129	€ 566	€ 597
27	€ 27.286	€ 28.269	€ 28.460	€ 1.173	€ 2.128	€ 861	€ 906
28	€ 27.688	€ 28.685	€ 28.879	€ 1.191	€ 2.128	€ 1.165	€ 1.222
29	€ 28.096	€ 29.107	€ 29.304	€ 1.208	€ 2.127	€ 1.477	€ 1.546
30	€ 28.510	€ 29.536	€ 29.736	€ 1.226	€ 2.127	€ 1.797	€ 1.876
31	€ 28.929	€ 29.971	€ 30.173	€ 1.244	€ 2.126	€ 2.126	€ 2.214
32	€ 29.356	€ 30.412	€ 30.618	€ 1.262	€ 2.126	€ 2.465	€ 2.560
33	€ 29.788	€ 30.860	€ 31.069	€ 1.281	€ 2.125	€ 2.812	€ 2.913
34	€ 30.227	€ 31.315	€ 31.526	€ 1.300	€ 2.124	€ 3.168	€ 3.274
35	€ 30.672	€ 31.776	€ 31.991	€ 1.319	€ 2.124	€ 3.534	€ 3.643
36	€ 31.123	€ 32.244	€ 32.462	€ 1.338	€ 2.123	€ 3.909	€ 4.019
37	€ 31.582	€ 32.719	€ 32.940	€ 1.358	€ 2.123	€ 4.294	€ 4.404
38	€ 32.047	€ 33.200	€ 33.425	€ 1.378	€ 2.122	€ 4.689	€ 4.797
39	€ 32.519	€ 33.689	€ 33.917	€ 1.398	€ 2.122	€ 5.094	€ 5.198
40	€ 32.988	€ 34.186	€ 34.417	€ 1.419	€ 2.121	€ 5.509	€ 5.608
41	€ 33.464	€ 34.689	€ 34.923	€ 1.440	€ 2.120	€ 5.934	€ 6.026
42	€ 33.977	€ 35.200	€ 35.438	€ 1.461	€ 2.120	€ 6.370	€ 6.453
43	€ 34.477	€ 35.718	€ 35.960	€ 1.483	€ 2.119	€ 6.816	€ 6.889
44	€ 34.985	€ 36.244	€ 36.489	€ 1.504	€ 2.118	€ 7.274	€ 7.334
45	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 2.118	€ 7.742	€ 7.787
46	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 2.087	€ 8.213	€ 8.241
47	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 2.056	€ 8.686	€ 8.695
48	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 2.026	€ 9.161	€ 9.149
49	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.996	€ 9.639	€ 9.603
50	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.966	€ 10.120	€ 10.056
51	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.937	€ 10.602	€ 10.510
52	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.908	€ 11.087	€ 10.964
53	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.880	€ 11.575	€ 11.418
54	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.852	€ 12.065	€ 11.871
55	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.825	€ 12.557	€ 12.325
56	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.798	€ 13.052	€ 12.779
57	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.772	€ 13.549	€ 13.233
58	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.745	€ 14.049	€ 13.687
59	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.720	€ 14.551	€ 14.140
60	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.694	€ 15.056	€ 14.594
61	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.669	€ 15.563	€ 15.048
62	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.644	€ 16.073	€ 15.502
63	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.620	€ 16.586	€ 15.956
64	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.596	€ 17.101	€ 16.409
65	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.573	€ 17.618	€ 16.863
66	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.549	€ 18.138	€ 17.317
67	€ 35.500	€ 36.778	€ 37.027	€ 1.527	€ 1.527	€ 18.661	€ 17.771

Leefijd	Pensioen bij loonindexatie	Pensioen bij prijsindexatie	Verschil in €	Verschil in %	contante waarde verschil
67	€ 18.661	€ 17.771	-€ 890	-4,8%	-€ 890
68	€ 18.754	€ 17.771	-€ 984	-5,2%	-€ 969
69	€ 18.848	€ 17.771	-€ 1.077	-5,7%	-€ 1.046
70	€ 18.942	€ 17.771	-€ 1.172	-6,2%	-€ 1.121
71	€ 19.037	€ 17.771	-€ 1.266	-6,7%	-€ 1.193
72	€ 19.132	€ 17.771	-€ 1.362	-7,1%	-€ 1.264
73	€ 19.228	€ 17.771	-€ 1.457	-7,6%	-€ 1.333
74	€ 19.324	€ 17.771	-€ 1.553	-8,0%	-€ 1.400
75	€ 19.421	€ 17.771	-€ 1.650	-8,5%	-€ 1.465
76	€ 19.518	€ 17.771	-€ 1.747	-9,0%	-€ 1.528
77	€ 19.616	€ 17.771	-€ 1.845	-9,4%	-€ 1.590
78	€ 19.714	€ 17.771	-€ 1.943	-9,9%	-€ 1.649
79	€ 19.812	€ 17.771	-€ 2.041	-10,3%	-€ 1.707
80	€ 19.911	€ 17.771	-€ 2.140	-10,7%	-€ 1.764
81	€ 20.011	€ 17.771	-€ 2.240	-11,2%	-€ 1.819
82	€ 20.111	€ 17.771	-€ 2.340	-11,6%	-€ 1.872
83	€ 20.211	€ 17.771	-€ 2.441	-12,1%	-€ 1.923
84	€ 20.312	€ 17.771	-€ 2.542	-12,5%	-€ 1.973
85	€ 20.414	€ 17.771	-€ 2.643	-12,9%	-€ 2.022

Eindwaarde loonstijging op 67e

€ 146.470

Netto profijt werknemer door akkoord

€ 84.703

Input	
Leefstijd maatsrens:	25
Pensioenleefstijd:	67
Levensverwachting op 67 jaar	18
Brutoloon op 25-jarige leefstijd	€ 34.000
Brutoloon op 65-jarige leefstijd	€ 68.300
Brutoloonstijging akkoord	Schaal 10
Loonstijging door lagere werknemerspremies	Schaal 12
Verwachte prijsindexatie	3,6%
Verwachte loonindexatie	0,7%
Verwachte loonindexatie	0,0%
Discontovoet (reel rendement)	0,5%
	1,50%

Output	
Aantal jaren salaris:	42
Jaarlijkse gemiddelde loongroei tot 45e	3,55%
Contante waarde loongroei	€ 146.470

Contante waarde pensioendaling op 67e

€ 61.767

Franchise laag	10100
opbouw laag	1.701%
Franchise hoog	12650
opbouw hoog	1.875%
Drempelsalaris	€ 37.578

Leefstijd	Brutoloon zonder akkoord	Brutoloon met akkoord	Brutoloon met akkoord + werknemersvrijval	Verschil incl. vrijval	Eindwaarde verschil op 67e	Pensioenopbouw loonindexatie	Pensioenopbouw prijsindexatie
25	€ 34.000	€ 35.224	€ 35.462	€ 1.462	€ 2.732	€ 407	€ 427
26	€ 35.207	€ 36.474	€ 36.721	€ 1.514	€ 2.787	€ 836	€ 876
27	€ 36.456	€ 37.769	€ 38.024	€ 1.568	€ 2.844	€ 1.285	€ 1.347
28	€ 37.750	€ 39.109	€ 39.374	€ 1.623	€ 2.901	€ 1.765	€ 1.843
29	€ 39.090	€ 40.497	€ 40.771	€ 1.681	€ 2.960	€ 2.270	€ 2.365
30	€ 40.478	€ 41.935	€ 42.218	€ 1.741	€ 3.019	€ 2.803	€ 2.914
31	€ 41.914	€ 43.423	€ 43.717	€ 1.802	€ 3.080	€ 3.366	€ 3.491
32	€ 43.402	€ 44.964	€ 45.268	€ 1.866	€ 3.143	€ 3.959	€ 4.097
33	€ 44.942	€ 46.560	€ 46.875	€ 1.933	€ 3.206	€ 4.584	€ 4.733
34	€ 46.537	€ 48.213	€ 48.539	€ 2.001	€ 3.271	€ 5.243	€ 5.400
35	€ 48.189	€ 49.924	€ 50.261	€ 2.072	€ 3.337	€ 5.935	€ 6.099
36	€ 49.900	€ 51.696	€ 52.045	€ 2.146	€ 3.404	€ 6.663	€ 6.831
37	€ 51.671	€ 53.531	€ 53.892	€ 2.222	€ 3.473	€ 7.428	€ 7.597
38	€ 53.505	€ 55.431	€ 55.805	€ 2.301	€ 3.543	€ 8.231	€ 8.399
39	€ 55.404	€ 57.398	€ 57.786	€ 2.382	€ 3.615	€ 9.074	€ 9.238
40	€ 57.370	€ 59.435	€ 59.837	€ 2.467	€ 3.688	€ 9.958	€ 10.116
41	€ 59.406	€ 61.545	€ 61.961	€ 2.554	€ 3.762	€ 10.885	€ 11.032
42	€ 61.515	€ 63.729	€ 64.160	€ 2.645	€ 3.838	€ 11.855	€ 11.990
43	€ 63.698	€ 65.991	€ 66.437	€ 2.739	€ 3.915	€ 12.872	€ 12.990
44	€ 65.959	€ 68.333	€ 68.795	€ 2.836	€ 3.994	€ 13.936	€ 14.034
45	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 4.075	€ 15.049	€ 15.124
46	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 4.075	€ 16.167	€ 16.214
47	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 4.015	€ 17.292	€ 17.303
48	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.956	€ 18.421	€ 18.393
49	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.897	€ 19.557	€ 19.482
50	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.840	€ 20.698	€ 20.572
51	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.783	€ 21.845	€ 21.661
52	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.727	€ 22.998	€ 22.751
53	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.672	€ 24.156	€ 23.840
54	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.618	€ 25.321	€ 24.930
55	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.564	€ 26.491	€ 26.019
56	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.511	€ 27.666	€ 27.109
57	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.460	€ 28.848	€ 28.198
58	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.408	€ 30.036	€ 29.288
59	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.358	€ 31.229	€ 30.378
60	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.308	€ 32.429	€ 31.467
61	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.260	€ 33.635	€ 32.557
62	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.211	€ 34.846	€ 33.646
63	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.164	€ 36.064	€ 34.736
64	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.117	€ 37.288	€ 35.825
65	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.071	€ 38.518	€ 36.915
66	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 3.026	€ 39.754	€ 38.004
67	€ 68.300	€ 70.759	€ 71.237	€ 2.937	€ 2.981	€ 40.996	€ 39.094

Leefstijd	Pensioen bij loonindexatie	Pensioen bij prijsindexatie	Verschil in €	Verschil in %	contante waarde verschil
67	€ 40.996	€ 39.094	-€ 1.902	-4,6%	-€ 1.902
68	€ 41.201	€ 39.094	-€ 2.107	-5,1%	-€ 2.076
69	€ 41.407	€ 39.094	-€ 2.313	-5,6%	-€ 2.245
70	€ 41.614	€ 39.094	-€ 2.520	-6,1%	-€ 2.410
71	€ 41.822	€ 39.094	-€ 2.728	-6,5%	-€ 2.570
72	€ 42.031	€ 39.094	-€ 2.937	-7,0%	-€ 2.726
73	€ 42.241	€ 39.094	-€ 3.147	-7,5%	-€ 2.878
74	€ 42.452	€ 39.094	-€ 3.358	-7,9%	-€ 3.026
75	€ 42.665	€ 39.094	-€ 3.571	-8,4%	-€ 3.170
76	€ 42.878	€ 39.094	-€ 3.784	-8,8%	-€ 3.310
77	€ 43.092	€ 39.094	-€ 3.998	-9,3%	-€ 3.445
78	€ 43.308	€ 39.094	-€ 4.214	-9,7%	-€ 3.577
79	€ 43.524	€ 39.094	-€ 4.430	-10,2%	-€ 3.706
80	€ 43.742	€ 39.094	-€ 4.648	-10,6%	-€ 3.830
81	€ 43.961	€ 39.094	-€ 4.867	-11,1%	-€ 3.951
82	€ 44.180	€ 39.094	-€ 5.087	-11,5%	-€ 4.069
83	€ 44.401	€ 39.094	-€ 5.308	-12,0%	-€ 4.182
84	€ 44.623	€ 39.094	-€ 5.530	-12,4%	-€ 4.293
85	€ 44.847	€ 39.094	-€ 5.753	-12,8%	-€ 4.400

Toelichting op maatmensberekeningen netto profijt bovensectorale deal

Het aanpassen van de indexatieambitie van loon- naar prijsindexatie leidt op termijn tot een lager pensioenresultaat. ABP heeft op 6 juli 2015 berekeningen opgeleverd waarin het verwachte verlies aan pensioenopbouw is berekend. Dit verlies is het grootst voor jonge deelnemers en is lager voor (nu) oudere deelnemers. Voor 25-jarigen is het pensioenverlies ca. 10% wanneer zij 67 zijn, oplopend tot ca. 15% in de laatste levensjaren.

Hier staat echter tegenover dat overgaan naar prijsindexatie een lagere premie tot gevolg heeft. Deze lagere premie leidt tot een hoger loon. Bovenop deze loonstijging biedt het kabinet een bonus waardoor het loon nog verder stijgt, gecombineerd leidt dit tot een loonstijging van 3,6%. Wordt ook de vrijval van het werknemersdeel bij een overgang naar prijsindexatie meegenomen, en het voorkomen van een premieopslag, dan stijgt het loon van werknemers met een aanvullende ca. 0,7%. In de berekeningen van ABP is zowel met de 3,6% loonstijging als met de lagere werknemerspremie nog geen rekening gehouden. Naast het lagere pensioenresultaat doen zich dus ook de volgende effecten voor:

1. Een structureel hoger loon, wat zich direct uitbetaalt.
2. Door het structureel hogere loon bouwen deelnemers over een hogere grondslag pensioen op. Dit compenseert dus voor een deel het lagere pensioenresultaat door prijsindexatie en betaalt zich op termijn uit.

Er is onderzocht of het lagere pensioenresultaat in verhouding staat tot het hogere loon. Dit is gedaan door de totale waarde van de cumulatieve loonstijging op 67 jaar te berekenen en deze af te zetten tegen de contante waarde van het pensioenverlies vanaf 67 jaar.

Simpel gesteld: een 500 euro hoger jaarsalaris gedurende 40 jaar levert 20.000 euro op (exclusief rendement). Een 1000 euro lager pensioen gedurende 20 jaar kost in totaal 20.000 euro.

Voor de berekeningen zijn twee maatmensen gekozen: één met een modaal inkomen en één met een hoger inkomen (max. schaal 12 sector Rijk). Zie onderstaande tabel voor een verdere beschrijving van de maatmensen.

Uitkomsten: loonstijging aanzienlijk groter dan pensioenverlies

Hieruit blijkt dat de totale waarde van de loonstijging aanzienlijk groter is dan de contante waarde van het verlies in pensioen. Met andere woorden, per saldo gaan (zelfs de jongste) deelnemers er op vooruit bij een bovensectoraal akkoord.

Onderstaande tabel toont de resultaten en eigenschappen van de maatmensen. In de Excel-bijlage is de totale berekening opgenomen.

	Maatmens A	Maatmens B
1. Eindwaarde loonstijging	€ 84.041	€ 146.470
2. Contante waarde pensioenverlies	-€ 28.527	-€ 61.767
3. Netto profijt (1+2)	€ 55.515	€ 84.703
Eigenschappen maatmens	<ul style="list-style-type: none">- 25 jaar- Pensioenleeftijd 67 jaar- Overlijdt op 85-jarige leeftijd- Jaarsalaris op 25^e: 26.500- Groeit op 45-jarige naar jaarsalaris 35.500 (modaal)- Blijft tot 67^e op 35.500- Is gehele loopbaan fulltime in dienst bij ABP-werkgever	<ul style="list-style-type: none">Idem A, behalve:- Jaarsalaris op 25^e: 34.000 (onderin schaal 10 sector Rijk)- Groeit op 45-jarige naar jaarsalaris 68.300 (bovenin schaal 12 sector Rijk)- Blijft tot 67^e op 68.300

Dit houdt in dat zelfs 25-jarige deelnemers hun verwachte pensioenverlies ruimschoots zouden kunnen compenseren vanuit hun structurele salarisstijging.

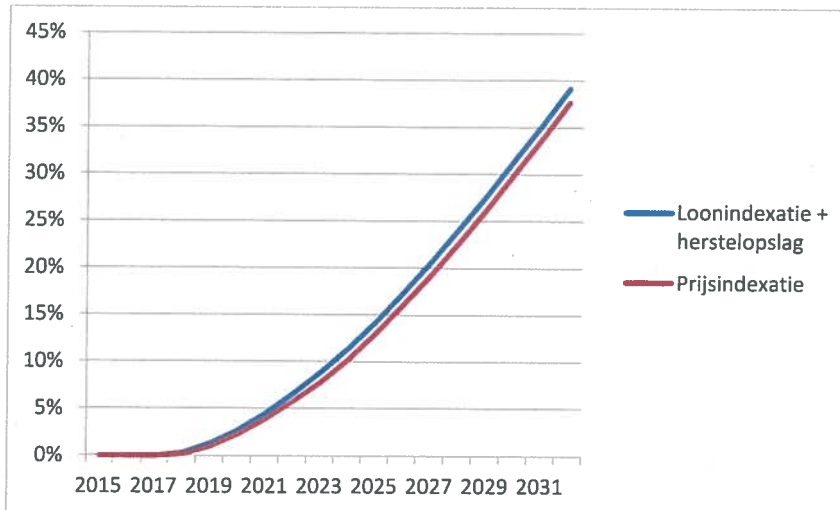
Overige uitgangspunten analyse

- Maatmens B sluit zoveel mogelijk aan bij de door ABP gehanteerde maatmens. Echter zijn niet alle eigenschappen bij ons bekend waardoor kleine verschillen optreden.
- 25-jarige conform ABP-maatmens heeft meeste nadeel van aanpassen indexatieambitie, omdat deze gedurende de hele opbouwperiode effectief is. Daar staat wel tegenover dat de 25-jarige meeste aantal jaren voordeel heeft van hoger loon.
- Veronderstelde prijsinflatie is op nul gesteld, conform ABP-berekening. Alle bedragen zijn dus uitgedrukt in prijzen van 2015.
- Veronderstelde looninflatie is op 0,5% gesteld, namelijk de reële looninflatie uitgaande van 0% prijsinflatie. Dit sluit aan bij het advies van de cie. parameters, in de zin dat de verwachte looninflatie 0,5%-punt hoger ligt dan de verwachte prijsinflatie.
- Voor het berekenen van de eindwaarde van de loonstijging en de contante waarde van het pensioenverlies is een vaste discontovoet / reëel rendement van 1,5% gehanteerd. Dit is lager dan de discontovoet van het ABP, omdat particulieren doorgaans lagere rendementen realiseren. De uitkomsten zijn qua omvang enigszins gevoelig voor de discontovoet, maar het netto profijt blijft ruimschoots positief.
- In de berekeningen is uitgegaan van de ABP-regeling 2015. De franchises en opbouwpercentages zijn constant gehouden over de jaren.
- De ca. 0,7% loonstijging door lagere werknemerspremies bestaan uit de premiedaling door het overgaan naar prijsindexatie en het voorkomen van de premieopslag. De laatstgenoemde is geen premiedaling ten opzichte van de premie in 2015, maar zou zonder het akkoord wel ten koste gaan van het loon. In plaats van een kostenstijging bij een ongewijzigde regeling wordt deze in de berekening meegenomen als een kostendaling door het akkoord, wat voor het netto profijt geen verschil maakt.
- De ca. 0,7% loonstijging verhoogt niet het pensioengevend loon, maar wel het nettoloon.

Analyse indexatie, pensioenopbouw en loonstijging mogelijk akkoord

Verskil in indexatieniveau

In de nota van ABP is het verschil in indexatie tussen 'loon met herstelopslag' en 'prijs zonder herstelopslag' weergegeven. In onderstaande grafiek is dit verschil voor de komende 17 jaar weergegeven.



Opmerkingen bij de grafiek:

- De indexatie loopt in beide gevallen van nul in 2015 tot 3,9% in 2032
- De indexatie bij 'loonindexatie plus herstelopslag' loopt iets sneller op dan bij 'prijsindexatie zonder herstelopslag'
- De totale indexatie na 17 jaar is 39,1% versus 37,6%. Het verschil na 17 jaar is dus 1,5%-punt
- Het niveau waarop volledige indexatie kan plaats vinden wordt eerder bereikt bij 'prijsindexatie zonder herstelopslag', namelijk na 8 jaar. Bij 'loonindexatie zonder herstelopslag' is dat na 9 jaar
- De berekeningen zijn een theoretische exercitie, waarbij het verschil tussen loon en prijsinflatie op 0,5% wordt gesteld. De feitelijke situatie zal anders zijn

Verskil in pensioenopbouw

In de nota van ABP is voor de langere termijn aangegeven wat het verlies aan pensioenopbouw is, van een werknemer van 25 jaar, die op 67 jaar met pensioen gaat. Het verlies is 10%, wat oploopt tot 15% bij overlijden. Wij hebben hier enkele kanttekeningen bij, en een eigen doorrekening naast gezet:

- Het is een sterk theoretische doorrekening, omdat de feitelijke inflatie versus loonstijging in de praktijk zal afwijken van het constante theoretische verschil van 0,5% uit de doorrekening. De replay van de afgelopen 15 jaar waarin de feitelijke indexatie op basis van opgetreden inflatie en dekkingsgraden tot een beperkt verschil hebben geleid
- In de doorrekening is niet rekening gehouden met het feit dat een loonstijging tot een hogere pensioengrondslag leidt. Het effect van het lagere indexatieniveau wordt daar voor een deel mee gecompenseerd
- In de doorrekening is niet zichtbaar wat het effect van de loonstijging over de periode van 25 jaar tot 67 jaar voor waarde heeft. Het geheel zou gepresenteerd moeten worden op

een vergelijkbare wijze om beide zaken te kunnen wegen. Daarbij is er in theorie nog de mogelijkheid voor individuele werknemers om het extra loon te benutten om pensioen bij te sparen

- In de doorrekening is uitgegaan van een werknemer met een eindsalaris van € 68.289. Het pensioen nadeel voor deze werknemer is hoger dan voor een werknemer met modaal salaris. Bij een modaal salaris is het voordeel van de loonstijging ook relatief groter omdat deze – vanwege de AOW – over een kleiner deel van het loon pensioen op bouwt
- In een eigen doorrekening hebben we voor twee werknemers (één met zelfde eindloon als het rekenvoorbeeld van ABP, en één met een modaal eindsalaris) een doorrekening gedaan, waarin de extra pensioenopbouw bij een loonstijging van 3,6% wel is meegenomen, en waarin de waarde het extra salaris is vergeleken met de waarde van het verlies aan pensioen door lagere premie-inleg en overgang naar prijsindexatie. Voor beide is de contante waarde op 67 jaar berekend
- Conclusie is dat de contante waarde van de loonstijging bij beide werknemers een stuk groter is dan de contante waarde van het verlies aan pensioen. Per saldo heeft de werknemer met een modaal salaris een voordeel van ruim € 55.000 en de werknemer met een hoger salaris een voordeel van bijna € 85.000. Zie onderstaande tabel.
- In een bijlage staat een technische toelichting op het rekenmodel

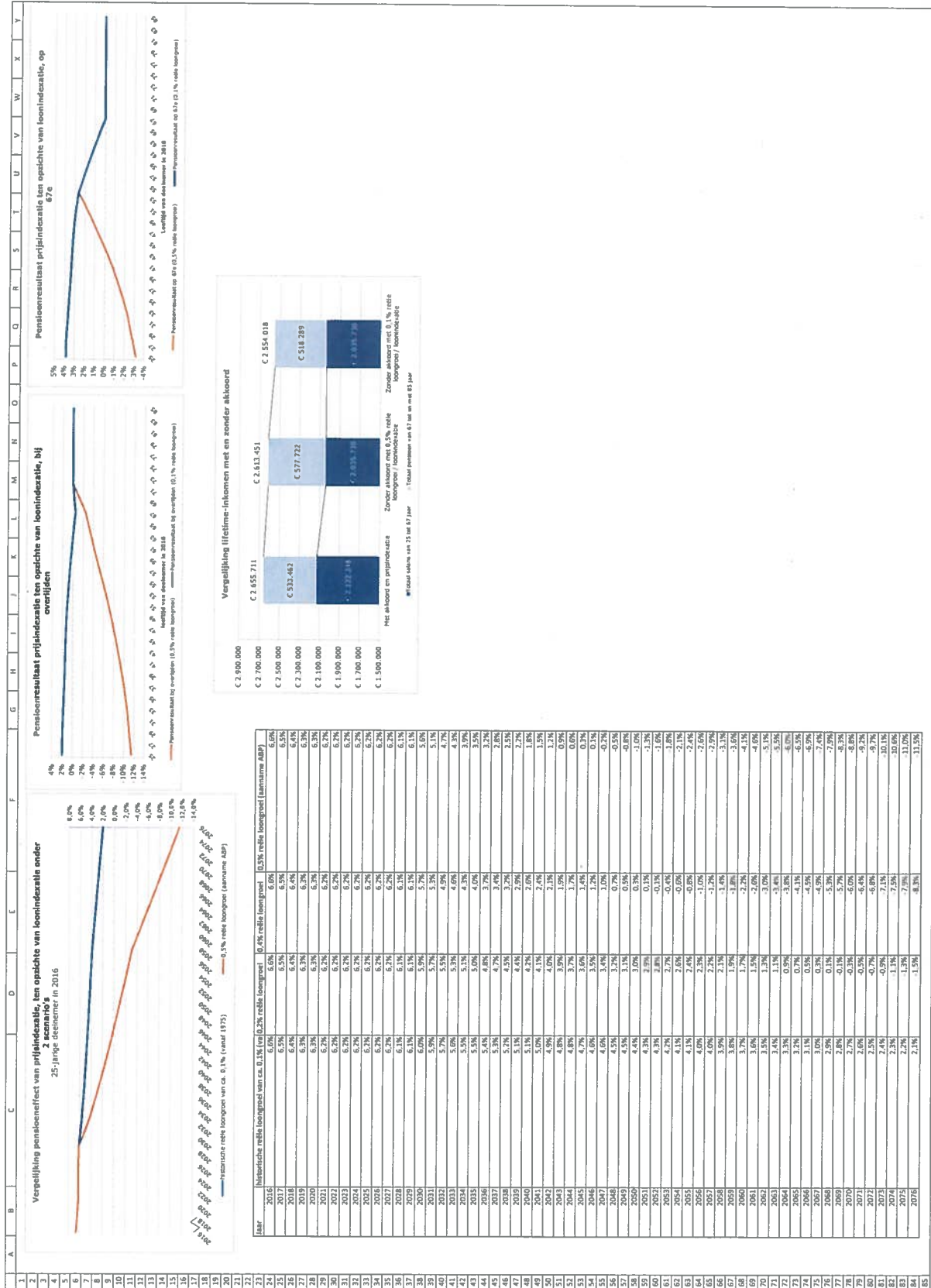
	Maatmens A	Maatmens B
1. Eindwaarde loonstijging	€ 84.041	€ 146.470
2. Contante waarde pensioenverlies	-€ 28.527	-€ 61.767
3. Netto profijt (1+2)	€ 55.515	€ 84.703
Eigenschappen maatmens	<ul style="list-style-type: none"> - 25 jaar - Pensioenleeftijd 67 jaar - Overlijdt op 85-jarige leeftijd - Jaarsalaris op 25^e: 26.500 - Groeit op 45-jarige naar jaarsalaris 35.500 (modaal) - Blijft tot 67^e op 35.500 - Is gehele loopbaan fulltime in dienst bij ABP-werkgever 	Idem A, behalve: <ul style="list-style-type: none"> - Jaarsalaris op 25^e: 34.000 (onderin schaal 10 sector Rijk) - Groeit op 45-jarige naar jaarsalaris 68.300 (bovenin schaal 12 sector Rijk) - Blijft tot 67^e op 68.300

The image shows a document page with a grid-like structure. The page is oriented vertically and contains multiple columns of data. The text is dense and appears to be a mix of numbers and letters, possibly representing a code or a list of items. The page is divided into several sections by horizontal lines, and the overall layout is structured and organized. The text is small and repetitive, suggesting a form or a ledger. The page is oriented vertically and contains multiple columns of data. The text is dense and appears to be a mix of numbers and letters, possibly representing a code or a list of items. The page is divided into several sections by horizontal lines, and the overall layout is structured and organized.

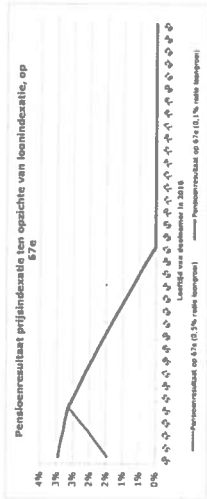
Year	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100
1990	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100											
1991	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200											
1992	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300											
1993	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400											
1994	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500											
1995	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600											
1996	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700											
1997	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800											
1998	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900											
1999	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000											
2000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009	1010	1011	1012	1013	1014	1015	1016	1017	1018	1019	1020	1021	1022	1023	1024	1025	1026	1027	1028	1029	1030	1031	1032	1033	1034	1035	1036	1037	1038	1039	1040	1041	1042	1043	1044	1045	1046	1047	1048	1049	1050	1051	1052	1053	1054	1055	1056	1057	1058	1059	1060	1061	1062	1063	1064	1065	1066	1067	1068	1069	1070	1071	1072	1073	1074	1075	1076	1077	1078	1079	1080	1081	1082	1083	1084	1085	1086	1087	1088	1089	1090	1091	1092	1093	1094	1095	1096	1097	1098	1099	1100											
2001	1101	1102	1103	1104	1105	1106	1107	1108	1109	1110	1111	1112	1113	1114	1115	1116	1117	1118	1119	1120	1121	1122	1123	1124	1125	1126	1127	1128	1129	1130	1131	1132	1133	1134	1135	1136	1137	1138	1139	1140	1141	1142	1143	1144	1145	1146	1147	1148	1149	1150	1151	1152	1153	1154	1155	1156	1157	1158	1159	1160	1161	1162	1163	1164	1165	1166	1167	1168	1169	1170	1171	1172	1173	1174	1175	1176	1177	1178	1179	1180	1181	1182	1183	1184	1185	1186	1187	1188	1189	1190	1191	1192	1193	1194	1195	1196	1197	1198	1199	1200											
2002	1201	1202	1203	1204	1205	1206	1207	1208	1209	1210	1211	1212	1213	1214	1215	1216	1217	1218	1219	1220	1221	1222	1223	1224	1225	1226	1227	1228	1229	1230	1231	1232	1233	1234	1235	1236	1237	1238	1239	1240	1241	1242	1243	1244	1245	1246	1247	1248	1249	1250	1251	1252	1253	1254	1255	1256	1257	1258	1259	1260	1261	1262	1263	1264	1265	1266	1267	1268	1269	1270	1271	1272	1273	1274	1275	1276	1277	1278	1279	1280	1281	1282	1283	1284	1285	1286	1287	1288	1289	1290	1291	1292	1293	1294	1295	1296	1297	1298	1299	1300											
2003	1301	1302	1303	1304	1305	1306	1307	1308	1309	1310	1311	1312	1313	1314	1315	1316	1317	1318	1319	1320	1321	1322	1323	1324	1325	1326	1327	1328	1329	1330	1331	1332	1333	1334	1335	1336	1337	1338	1339	1340	1341	1342	1343	1344	1345	1346	1347	1348	1349	1350	1351	1352	1353	1354	1355	1356	1357	1358	1359	1360	1361	1362	1363	1364	1365	1366	1367																																												

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

The image shows a document page with a grid-like structure. A prominent vertical yellow band runs down the center. The page is filled with text organized into columns and rows. The text appears to be a form or a ledger, with some sections possibly being headers or labels. The overall appearance is that of a dense, structured data table or form.



	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y
86																									
87																									
88																									
89																									
90																									
91																									
92																									
93																									
94																									
95																									
96																									
97																									
98																									
99																									
100																									
101																									
102																									
103																									
104																									
105																									
106																									
107																									
108																									
109																									
110																									
111																									
112																									
113																									
114																									
115																									
116																									
117																									
118																									
119																									
120																									
121																									
122																									
123																									
124																									
125																									
126																									
127																									
128																									
129																									
130																									
131																									
132																									
133																									
134																									
135																									
136																									
137																									
138																									
139																									
140																									
141																									
142																									
143																									
144																									
145																									
146																									
147																									
148																									
149																									
150																									
151																									
152																									
153																									
154																									



	A	B	C	D
1	gebjaar	gemvd	gempa	gemabpink
2	1998	0,2503	5,04	8056,6
3	1997	0,45402	12,726	14070,607
4	1996	0,783128169	28,9756338	17789,05451
5	1995	1,267830864	38,95434156	16863,39323
6	1994	1,427240623	68,54794938	19986,56468
7	1993	1,660608733	129,7711076	23133,95919
8	1992	2,002533896	220,9156808	26118,16404
9	1991	2,265502981	350,8205296	28264,59684
10	1990	2,607342516	504,9701519	29958,79882
11	1989	2,983559617	682,8661853	31330,72165
12	1988	3,516405679	923,5018656	32796,44523
13	1987	4,058547262	1187,09801	34169,89686
14	1986	4,633734916	1493,693107	35658,17635
15	1985	5,266911617	1834,264718	37189,53408
16	1984	5,961912875	2200,598622	38694,33092
17	1983	6,555825995	2550,956177	40210,01283
18	1982	7,164660484	2910,217026	41744,31046
19	1981	7,733138824	3263,754716	43069,19821
20	1980	8,317089506	3612,892513	44498,69555
21	1979	8,867791624	3982,699046	45924,39145
22	1978	9,445151661	4372,702883	47364,86204
23	1977	10,02622284	4737,174687	48304,25682
24	1976	10,53883021	5102,698273	49303,46421
25	1975	11,03474242	5471,541461	49988,7518
26	1974	11,49159532	5744,569474	50034,44396
27	1973	12,05271783	6146,651934	50672,3928
28	1972	12,47806217	6450,952445	50776,65799
29	1971	12,86683239	6759,662774	50903,94019
30	1970	13,19928041	7068,091298	51228,79885
31	1969	13,67484144	7405,511884	51236,54661
32	1968	14,31496951	7796,547396	51364,60993
33	1967	15,22912528	8299,640418	51407,15951
34	1966	16,09177086	8735,486851	51287,75133
35	1965	17,09121073	9214,54103	51319,60198
36	1964	18,33822592	9891,634579	51539,33499
37	1963	19,46276561	10401,88578	51467,63698
38	1962	20,43205653	11008,85095	51851,43576
39	1961	21,35380056	11696,79078	52246,25811
40	1960	22,20624418	12285,69605	52604,21966
41	1959	22,88091775	12781,50517	52792,437
42	1958	24,10481203	13509,21793	52890,16132
43	1957	24,83369964	13912,93759	52999,86279
44	1956	25,7515184	14594,54278	53259,19636
45	1955	26,79907391	15272,3815	53334,1438
46	1954	27,89350203	16004,89524	53460,33243
47	1953	28,78795097	16615,48462	53566,33228
48	1952	29,64397956	17376,3295	53884,08182
49	1951	30,09379319	17770,85244	53852,1199

	A	B	C	D
50	1950	30,1075017	17804,38531	53639,81463

Toelichting op maatmensberekening 50-jarige

Samenvatting

Het pensioen van een ABP-deelnemer die nu 50 jaar is, neemt op het moment van pensioneren toe door het loonruimteakkoord. Uit diverse berekeningen volgt dat deze toename tussen naar verwachting tussen de 1% en de 3% zal zijn:

1. Indexatie volgens ABP bij 0,5% reële loongroei per jaar. Resultaat: +1,8%
2. Indexatie volgens ABP bij 0,1% reële loongroei per jaar. Resultaat: +1,8%
3. Indexatie volgens ABP bij 0,25% reële loongroei per jaar, omgerekend naar 0,1% per jaar. Resultaat: +2%
4. Tot 2030 geen indexatieverschil, daarna 0,1% indexatieverschil per jaar. Resultaat: +2,9%

Achtergrond

In de brief van de minister van BZK aan de FNV d.d. 28 augustus 2015 is een passage opgenomen over het effect van de loonruimteovereenkomst op het pensioenresultaat. Dit effect komt volgens eigen berekeningen uit op een stijging van het pensioen van 1%-3% op het moment van pensioneren (dus op 67-jarige leeftijd).

Voor jongere maatmensen (zoals de door de FNV genoemde 25-jarige) zijn geen eigen berekeningen gemaakt, omdat dit volgens BZK een te lange termijn is om betekenisvolle uitspraken te doen over het verwachte effect op de hoogte van het pensioen.

In alle berekeningen is alleen gekeken naar de hoogte van het pensioen in de tweede pijler. De directe loonsverhoging van het akkoord is wel meegenomen voor de doorwerking in een hogere pensioenopbouw, maar het directe koopkrachteffect is niet meegerekend. Het lifetime-inkomen stijgt dus aanzienlijk meer dan deze berekeningen suggereren.

Vier berekeningswijzen leiden tot ongeveer dezelfde uitkomsten

Omdat er een onvermijdelijke onzekerheidsmarge is bij dergelijke berekeningen, is de bandbreedte van 1% tot 3% aangehouden. Om zeker te zijn dat deze cijfers voldoende betrouwbaar zijn, is het resultaat op vier verschillende wijzen berekend. De uitkomsten van al deze berekeningen kwamen uit binnen de genoemde bandbreedte.

De berekeningen bestaan uit een vergelijking van de hoogte van het pensioen op 67 jaar, tussen twee scenario's:

- A) Loon en pensioen zonder de loonruimteovereenkomst (loonindexatie zonder de loonsverhoging).
- B) Loon en pensioen met de loonruimteovereenkomst (prijsindexatie met de loonsverhoging).

Zie bijlage 1 voor een uitgebreide technische toelichting op de berekeningen.

Aan alle vier de berekeningen ligt een aantal algemene veronderstellingen ten grondslag. Zie hiervoor bijlage 2.

Berekeningswijze 1: Indexatie volgens ABP bij 0,5% reële loongroei per jaar. Resultaat: +1,8%

Berekeningswijze 1 gaat uit van de indexatie die het ABP verwacht te kunnen verlenen in bij een reële loongroei van 0,5% op jaarbasis. ABP heeft dit voor beide scenario's doorgerekend. Het pensioen van een 50-jarige valt na 17 jaar 1,8% hoger uit door de loonruimteovereenkomst.

De 50-jarige maatmens heeft ongeveer de helft van zijn totale pensioen al opgebouwd, dus de loonverhoging van 4,25% werkt alleen door in de tweede helft van de pensioenopbouw. Tot 2019 is er nog geen verschil in indexatie, vanaf 2019 tot pensioneren blijft de indexatie tussen de 0,1%

en 0,2% op jaarbasis achter door het akkoord. Pas vanaf 2037 is de verwachting dat de lagere indexatie het hogere loon zal overtreffen.

Berekeningswijze 2: Indexatie volgens ABP bij 0,1% reële loongroei per jaar. Resultaat: +1,8%

Berekeningswijze 2 lijkt op berekeningswijze 1, maar is aangepast op basis van 0,1% reële loongroei per jaar. Dit betekent dat de indexatieachterstand vanaf 2016 minder hard oploopt. Ook in deze benadering valt het pensioen van een 50-jarige na 17 jaar 1,8% hoger uit door de loonruimteovereenkomst. Tot 2037 is er geen verschil met de resultaten onder wijze 1, vanwege de huidige financiële positie van het ABP en de indexatieachterstand die hoe dan ook eerst wordt ingehaald, ongeacht de indexatieambitie.

Berekeningswijze 3: Indexatie volgens ABP bij 0,25% reële loongroei per jaar, omgerekend naar 0,1% per jaar. Resultaat: +2%

Deze berekeningswijze is eenvoudiger en minder technisch, maar daardoor ook minder nauwkeurig.

ABP heeft op 26 augustus berekeningen gemaakt op basis van een reële loongroei van 0,25% per jaar, uitgaande van een loongroei door het akkoord van 1,4%. Het pensioenresultaat voor een 55-jarige komt op 67-jarige leeftijd uit op -4%.

Om dit om te rekenen naar onze maatmens, gelden de volgende stappen:

- Uitgaande van een indexatieverschil van 0,1% in plaats van 0,25% wordt het verlies door lagere indexatie ongeveer gehalveerd: dus van -4% naar -2%.
- Uitgaande van een loonsverhoging van 4,25% in plaats van 1,4%: ca. de helft van de opbouw vindt plaats op basis van een bijna 3% hoger loon. Een 3% hoger loon betekent een ca. 4% hogere pensioengrondslag voor de maatman. Dit leidt tot een verhoging van het pensioen van ca. 2%: de helft van de opbouw wordt 4% hoger. Hiermee komt het pensioenresultaat op $-2\% + 2\% = 0\%$.
- ABP gaat uit van de gemiddelde uitkering (dus rond 75-jarige leeftijd). Ten opzichte van 67-jarige leeftijd scheelt dat volgens de ABP-berekeningen nog ca. 2% in het pensioenresultaat. Hiermee komt het pensioenresultaat op $0\% + 2\% = +2\%$

Berekeningswijze 4: tot 2030 geen indexatieverschil, daarna 0,1% indexatieverschil per jaar. Resultaat: +2,9%

Deze relatief eenvoudige benadering gaat ervan uit dat er tot 2030 geen verschil is in indexatie door de loonruimteovereenkomst. Door de huidige financiële positie van het ABP (lage dekkingsgraad) zal in de eerste jaren in beide scenario's geen indexatie plaatsvinden. Zodra de dekkingsgraad voldoende is hersteld, zal de opgelopen indexatieachterstand worden ingehaald. Ook gedurende deze periode is er niet of nauwelijks een verschil in indexatie tussen de scenario's.

Het pensioen valt op 67-jarige leeftijd dan bijna 3% hoger uit. Het effect van het hogere pensioengevende inkomen werkt sterker dan de lagere indexatie. Deze berekeningswijze houdt echter geen rekening met het feit dat door de lagere premie de dekkingsgraad iets langzamer herstelt.

Bijlage 1: Toelichting op berekeningen:

- In de berekening worden twee scenario's tegen elkaar afgezet:
 - A) Loon en pensioen zonder de loonruimteovereenkomst (loonindexatie zonder de loonsverhoging)
 - B) Loon en pensioen met de loonruimteovereenkomst (prijsindexatie met de loonsverhoging).
- De uitkomsten geven het verschil tussen de hoogte van het pensioen zonder de loonruimteovereenkomst en met de loonruimteovereenkomst. Het verschil is uitgedrukt in procenten van het pensioen zonder de loonruimteovereenkomst.
- In berekeningswijzen 1 t/m 3 is rekening gehouden met het effect van de lagere premie op de dekkingsgraad, door uit te gaan van de toekomstige indexatie die volgens het ABP naar verwachting mogelijk is.

Bijlage 2: Algemene veronderstellingen:

- De maatmens is 50 jaar oud in 2016.
- Het verschil geldt op de leeftijd van 67 jaar, dus de hoogte van het pensioen op het moment van pensioneren.
- In scenario B (met de loonruimteovereenkomst) ligt het pensioengevend salaris vanaf 2016 4,25% hoger dan in scenario A. Verder geldt in beide scenario's de algemene loonstijging.
- De voor de berekening van de pensioenopbouw worden lonen en prijzen van 2014 gehanteerd. Voor de berekeningen betekent dat het volgende:
 - Een 50-jarige in 2016 verdient hetzelfde als een 50-jarige in 2040.
 - Inflatie is 0. Dus prijsindexatie ook.
 - Loonindexatie is gelijk aan de reële loonstijging, dus aan de nominale loonstijging - /- de prijsstijging. Voorbeeld: bij een loonstijging van 2,1% en een prijsstijging van 2,0% wordt in de berekeningen een prijsstijging van 0% en een loonstijging van 0,1% gehanteerd.
- De maatmens verdient op iedere leeftijd het gemiddelde ABP-salaris voor die leeftijd. Voor de salariscroei geldt dus: op 50-jarige leeftijd verdient de maatman het gemiddelde salaris van alle 50-jarige deelnemers, na een jaar groeit dat naar het gemiddelde salaris van alle 51-jarige deelnemers.
- De maatmens heeft de gemiddelde pensioenopbouw gerealiseerd op 50-jarige leeftijd. Dat is ongeveer de helft van wat de gemiddelde 67-jarige deelnemer aan opbouw heeft. Met andere woorden: in de laatste 17 jaar wordt de tweede helft van de opbouw gerealiseerd.
- Alle bedragen zijn bruto.

Tabel 1: Premie, arbeidsvoorwaardenruimte en koopkracht - voorstel 29 september

	Mutatie totale premie (% PG)			Wg-saandel (% PG)			Arbidsvoorwaardenruimte (% loonsum)			Koopkrachtheffect totaal incl. wn premie* (% loonsum)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Premie OP/NP voorgaand jaar	25,40%	21,60%	19,08%	17,78%	14,21%	12,97%						
Premie VPL voorgaand jaar	5,14%	5,14%	3,94%	2,06%	5,14%	3,94%						
3) Totale premie voorgaand jaar (ABP-pensioen en VPL)	30,54%	26,74%	23,02%	19,84%	19,35%	16,92%						
Versobering Witteveen 2014	-3,50%			-2,45%			1,52%			2,18%		
Extra premieverhaal voor dekking overname VPL-premie				-0,91%	0,41%	0,36%	0,57%	-0,26%	-0,23%			
- Overname werknemersdeel VPL-premie				3,09%			-1,92%					
Ruimte uit Witteveen 2014	-3,50%			-0,27%			0,17%			2,18%		
Versobering Witteveen 2015 (incl. afslapting)	-2,50%			-1,70%			1,06%			1,56%		
- Verhoging franchise tot 10.271	0,10%			0,20%			-0,13%			-0,19%		
- Oort pensioengevend	0,00%			0,22%			-0,17%			-0,25%		
- Optimalisatie opbouw/franchise	0,66%			0,41%			-0,25%			-0,37%		
- NP65+ naar 50%	0,40%			0,27%			-0,17%			-0,25%		
- NP65+ naar 70% (NP65- blijft 50%)	0,57%			0,40%			-0,25%			-0,35%		
- Totale weglek	1,70%	0,57%		1,16%	0,40%		-0,72%	-0,25%		-1,06%	-0,35%	
Ruimte uit Witteveen 2015 (versobering - weglek)	-0,80%	0,57%		-0,54%	0,40%		0,34%	-0,25%		0,59%	-0,35%	
Stijging premieverhaal door hogere premie												
Versobering voorwaardelijke inkoop	-0,60%			-0,60%			0,37%			0,37%		
Verminderde opbrengst versobering (dekking uit FPU)	0,09%			0,09%			-0,06%			-0,06%		
Aanpassing discontovet (dekking uit FPU)	0,05%			0,05%			-0,03%			-0,03%		
Daling premieverhaal t.g.v. versobering	0,35%			0,35%			-0,24%					
Ruimte uit vrijval FPU (2,44) -/- stijging vw. inkoop (0,78)	-1,66%			-1,66%			1,03%			1,03%		
Daling premie voorwaardelijke inkoop voor dekking technische werkgroep	-0,60%	0,60%		-0,60%	0,60%		0,37%	-0,37%		0,37%	-0,37%	
Ruimte uit VPL (voorwaardelijke inkoop en FPU)	-1,20%	-0,92%		-1,20%	-0,92%		0,75%	0,57%		0,75%	0,57%	
Maatregel technische werkgroep AAO (structureel)	0,02%			0,02%			-0,01%			-0,01%		
Premieverhouding AAO naar 70/30					-0,02%		0,01%					
Premieverhouding ANW-comp naar 70/30					0,14%		-0,09%					
2) Totale ruimte excl. vervallen HO en parameters**	-3,50%	-1,98%	-0,35%	-0,27%	-1,31%	-0,04%	0,17%	0,82%	0,02%	2,23%	1,61%	0,36%
2a) Kosten levensverwachting 2015 (eenmalig)	0,20%			0,14%			-0,08%			-0,12%		
2b) Kosten parameters (structureel gefinancierd)	0,51%			0,36%			-0,27%			-0,32%		
2c) Eenmalige kosten technische werkgroep (TW)	0,88%	-0,88%		0,60%	-0,60%		-0,37%	0,37%		-0,55%	0,55%	
3) Totaal parameters en levensverwachting 2015	1,88%	-0,37%		0,73%	-0,24%		-0,46%	0,15%		-0,67%	0,23%	
4) Totale ruimte incl. dekking levensverw. en parameters (2 + 3)	-3,50%	-0,90%	-0,72%	-0,27%	-0,58%	-0,28%	0,17%	0,36%	0,17%	2,23%	1,16%	0,45%
5) Vergruiping deelnemersbestand	0,30%			0,14%			-0,08%			-0,12%		
6) Vrijval herstelopslag o.d. (incl. gefinancierd, geen wg-ruimte)	-0,30%	-3,00%		-0,21%	-1,97%							
7) Totale premie van betreffende jaar (1+4+5+6)***	26,74%	23,02%	23,02%	19,35%	16,93%	16,52%						
- Waarvan OP/NP	21,60%	19,08%	19,28%	14,21%	12,97%	13,50%	-2,09%	0,46%	0,32%	-1,95%	1,26%	0,52%
- Waarvan VPL	5,14%	3,94%	3,02%	5,14%	3,94%	3,02%	1,92%	-0,75%	-0,57%	3,84%	-0,75%	-0,57%
Controle	26,74%	23,02%	23,02%	19,35%	16,93%	16,52%	-0,17%	-0,29%	-0,25%	1,89%	0,51%	-0,05%
Premiaandeel OP/NP werkgemers (input)	65,79%	68,00%	70,00%	65,79%	68,00%	70,00%						
Premiaandeel OP/NP werkgemers (controle/output)	65,79%	68,00%	70,00%	65,79%	68,00%	70,00%						

* Totale koopkracht is de som van de werkgemersvrijval en de werknemersvrijval, beide uitgedrukt in % van de loonsum.
 ** In de laatste kolom - koopkracht - is bij de werknemersvrijval de gehele premiedekking meegenomen, dus inclusief de vrijval van de herstelopslag minus kosten parameters, levensverwachting, TW en bestaandontwikkeling.
 *** Exclusief premies Arbeidsongeschiktheidspensioen (AAOP) en ANW-compensatie. Mutaties wel meegenomen in groen- en roodruimte en koopkracht.

De volgende grondslagen worden gehanteerd voor de omrekening van pensioengrondslag naar loonsum: Pensioengrondslag ABP-werkgemers: 35 miljard; Salarisom ABP-werkgemers: 45 miljard; Loonsum (incl. werkgemerslasten): 56,25 miljard.
 Bron van de pensioengrondslag en salarisom: ABP-Besluit ultimo 2013. Bron van de loonsum: 45 miljard + 25% opslag werkgemerslasten, op basis van benadering BZK. Opslag varieert per deelnemer/werkgemer/factor.

Van loon- naar prijsindexatie: toelichting premie-effect en loonruimte

Het aanpassen van de indexatieambitie van de ABP-regeling van loonindexatie naar prijsindexatie levert vanaf 2016 een premiedaling op van ca. 2,4%-punt. Het werkgeversdeel daarvan is ca. 1% van de loonsom. Het werknemersdeel is ca. 0,5% van het salaris en leidt dus tot een directe salarisstijging. Hieronder wordt toegelicht waarop de 2,4%-punt is gebaseerd, en hoe deze leidt tot een vrijval van 1% van de loonsom en 0,5% a 0,6% van het salaris.

1. Toelichting effect van 2,4%-punt premie

Effect op de discontovoet

De premiedaling van 2,4%-punt komt door de stijging van de discontovoet van 0,5%-punt.¹ Bij loonindexatie dient bij het berekenen van de discontovoet rekening te worden gehouden met (minimaal) 2,5% indexatie, bij prijsindexatie is (minimaal) 2,0%. Het verschil hiertussen leidt tot een lagere afslag voor indexatie en daardoor een 0,5%-punt hogere discontovoet.

Effect op de premie

Op basis van berekening van het ABP staat het effect van iedere 0,25%-punt stijging van de discontovoet gelijk aan ongeveer 1,2%-punt premiedaling.² Dus 0,5%-punt discontovoet leidt tot een premiedaling van $2 \times 1,2\% = 2,4\%$.

2. Toelichting effect van 1% loonsom

Om een premiedaling door te vertalen naar ruimte voor loonstijging, wordt het werkgeversdeel van de premiedaling omgerekend naar een percentage van de totale loonsom. De reden voor het omrekenen is dat wanneer de werkgeversvrijval wordt uitgekeerd als primair loon, uit deze vrijval ook de overige sociale werkgeverlasten (inclusief pensioenpremies) moeten worden betaald.

Voor de omrekening worden de volgende gegevens gebruikt:

Gegevens	Waarde	Bron
De premiemutatie in % van de pensioengrondslag, met andere woorden in %-punt premie	2,4%	ABP, februari 2015
De totale pensioengrondslag van ABP-deelnemers in 2015	32.966 miljoen	ABP, mei 2015
De totale brutoloonsom van ABP-deelnemers in 2015	44.652 miljoen	ABP, mei 2015
Een opslag voor werkgeverslasten (bron: BZK)	25% ³	BZK, juni 2015

Uitgaande van een werkgeversdeel van 70% van de premie vanaf 2016, leidt tot de volgende berekening:

$$2,4\% \times 70\% \times 32966 / (44652 \times 1,25) = 1,0\%$$

¹ ABP, Notitie ten behoeve van het tripartiete overleg Bestuur ABP / VSO / SCO (deel 2), 19 februari 2015. Pagina 15.

² ABP, Notitie ten behoeve van het tripartiete overleg Bestuur ABP / VSO / SCO (deel 2), 19 februari 2015. Pagina 9.

³ Het exacte cijfer is 25,7%. Dit leidt niet tot andere uitkomsten. Per sector varieert de opslag van 16% (militairen) tot 30% (politie).

3. Toelichting effect van 0,5% a 0,6% salaris door lagere werknemerspremie

Naast het werkgeversdeel van de premievrijval van 2,4%-punt, valt ook de 30% die de werknemer nu nog betaalt vrij. Dit leidt op zichzelf niet tot een verhoging van een brutoloon, maar wel tot een verhoging van het belastbaar inkomen en daardoor ook het nettoloon. De premiedaling van 2,4%-punt leidt tot een stijging van het belastbaar inkomen van gemiddeld ca. 0,56% procent.

Ter illustratie, als al het overige constant wordt gehouden (macro-bedragen):

	Waarde voor premiedaling	Waarde na premiedaling	Vershil
Brutoloon	44.652 miljoen	44.652 miljoen	0
Werknemerspremie o.b.v. 19,8% OP/NP ⁴	1.958 miljoen	1.721 miljoen	-237 miljoen / -12%
Belastbaar inkomen	42.694 miljoen	42.931 miljoen	+237 miljoen / +0,56%

Dit komt bovenop het effect van een verhoging van het primair loon van 1%. Het effect in termen van nettoloon valt iets lager uit dan 0,6%, omdat de belasting op deze verhoging altijd hoger is dan de gemiddelde belasting (door het progressieve belastingtarief).

Zowel het effect als % van het belastbaar inkomen als in % van het nettoloon verschillen per inkomensniveau. Grosso modo zal de loonstijging door de lagere werknemerspremie bij hoge inkomens relatief groter zijn. Dit komt doordat de pensioenpremie(daling) als % van het salaris hoger ligt, doordat de franchise bij hogere inkomens een kleinere rol speelt.

Voorkomen herstelopslag van 1%-punt heeft geen effect op werknemerspremies

De in de verkenningen genoemde maatregel van het voorkomen van de herstelopslag van 1%-punt zou leiden tot loonruimte vanuit werkgevers. Voor deze maatregel geldt echter niet dat er een daling van de werknemerspremie bij komt. Omdat het gaat om het voorkomen van een premieopslag die nog niet wordt betaald, vindt er dus geen feitelijk daling van de premie plaats.

Hoewel er geen sprake is van vrijval bij werknemers door deze maatregel, zou het niet doorvoeren van de maatregel wel betekenen dat werknemers bij invoering van een herstelopslag meer premie zouden moeten betalen dan nu. Dat wordt hiermee voorkomen. Het gaat om $1\% \cdot 30\% = 0,3\%$ -punt premie, wat neerkomt op een verlaging van het belastbaar inkomen van ca. 0,2%.

⁴ Naast de premie OP/NP betaalt de werknemer ook premie voor de Anw-compensatie en het arbeidsongeschiktheidspensioen. Door de relatief zeer geringe omvang en omwille van de eenvoud zijn deze premie hier buiten beschouwing gelaten.

Overwegingen bij overgang van loonindexatie naar prijsindexatie

Historische vergelijking loon- en prijsindexatie ABP:

- **Kern:** verschillen zijn marginaal en vooral afhankelijk van toevalligheden
- Prijsontwikkeling in 15 jaar hoger dan loonontwikkeling. Potentieel dus hoger indexatieniveau over deze periode.
- Toegekende indexatieniveau bij loonindexatie marginaal hoger. In onderstaande tabel wordt dat zichtbaar dat loonindexatie in de afgelopen jaar cumulatief heeft geleid tot een percentage van 23,4% versus 22,5% voor prijsindexatie
- Niet de aard van indexatie is hier bepalend, maar de toevallige combinatie van hoogte dekkingsgraad en inflatie dan wel
- Bron: WTP 2 april 2015

Effect lagere premie op herstelcapaciteit en indexatieniveau (checken bij ABP):

- **Kern:** Voor komende jaren heeft iets lagere premie nauwelijks effect op niveau van indexeren of herstelcapaciteit van fonds. Waarschijnlijk pakt het indexatieniveau door systematiek nFTK zelfs iets gunstiger uit. Dit komt doordat je bij prijsindexatie al bij een lagere dekkingsgraad eerder volledig mag indexeren.
- 1%-punt premie = 330 mln. Vermogen ABP = 340 mrd. 1%-punt premie leidt dus in één jaar tot 0,1% hogere dekkingsgraad. Overgang naar prijsindexatie scheelt 2,4%-punt premie en zou dus voor de dekkingsgraad op jaarbasis slechts ca. 0,24% schelen. Dit effect is te vergelijken met dat je ieder jaar 0,24%-punt minder rendement zou behalen. Het langjarig gemiddelde van het rendement ligt bij ABP rond de 7%.
- Het vereiste dekkingsgraadniveau voor volledige indexatie bij looninflatie van 130% wordt in 9 jaar bereikt. In 9 jaar zou de onttrekking aan premie van $9 \times 0,24\%$ slechts ca. 2% dekkingsgraad schelen.
- Staffel bij prijsindexatie is gunstiger. Ondergrens is gelijk (indexatie vanaf dg van 110%), maar bovengrens (=moment waarop volledig indexeren mogelijk is) is bij prijsindexatie lager (scheelt 5%-punt).
- Eerste inschatting ABP (andere staffel, lager instroom premie) is dat herstelkracht gelijk is. Herstel wordt in 9 jaar bereikt. Waarschijnlijk iets eerder bij prijsindexatie, omdat vereiste niveau (buffereis) 5%-punt iets lager ligt. Uitgedrukt in jaren valt dit in afronding weg
- Omdat de indexatiestaffel wat gunstiger loopt (iets steiler: 110 naar 125 ipv 110 naar 130) zal in de tussenliggende jaren iets meer geïndexeerd kunnen worden
- **Check ABP nodig plus kwantificering**
- **Doorrekening ABP nodig met verschillende economische scenario's (rendement, renteniveau). Kiezen huidige doorrekening en ongunstig en gunstig scenario**

Sluit aan bij uitkomsten haalbaarheidstoets ABP

- De haalbaarheidstoets ABP geeft aan dat vanuit de huidige financiële situatie (dekkingsraad van 97%) op de lange termijn wel prijsindexatie wordt waargemaakt (score 100% pensioenresultaat over periode van 60 jaar. De ambitie van loonindexatie wordt maar voor 84% waargemaakt. Dit is inclusief de huidige achterstand van ca. 10%. Feitelijk wordt dus 94% van de loonambitie waargemaakt. Een ambitie met prijsindexatie sluit dus beter aan bij de realiteit.
- Bron: PK 21 mei, 1500040, Uitkomsten Haalbaarheidstoets (op definitieve DNB-set)

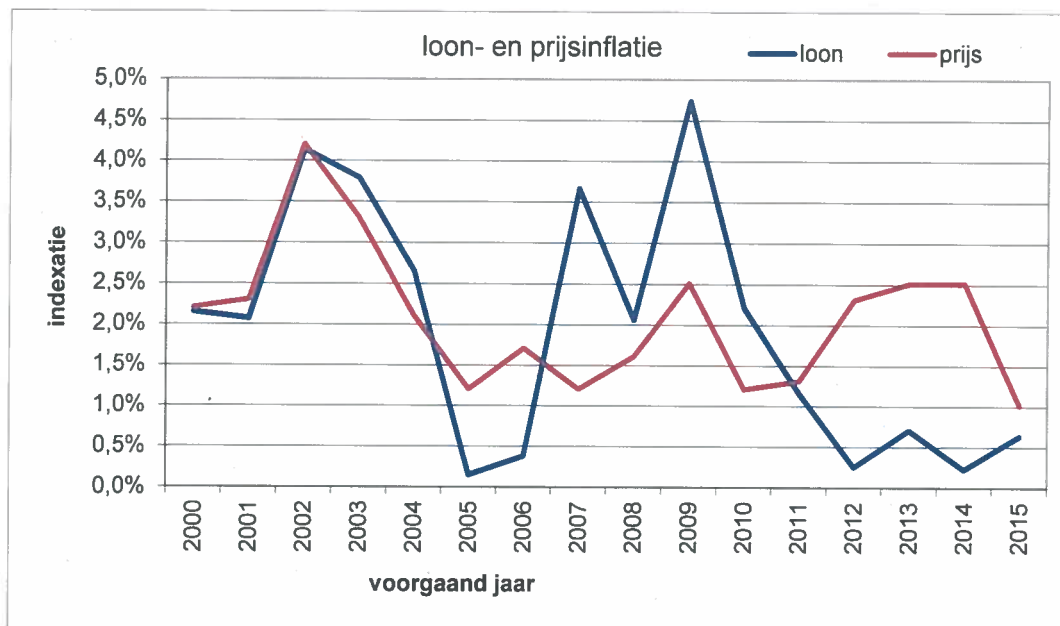
Overige overwegingen

- Huidige indexatieachterstand is gebaseerd op loonindexatie. Dit blijft staan, en wordt via naindexatie uitgekeerd als aan eisen dekkingsgraad/nFTK is voldaan. Dus achterstand in looninflatie wordt niet omgezet in een prijsindexatieaanspraak
- De achterstand wordt op niveau deelnemer bepaald, dus bij gepensioneerden hoger dan bij bijvoorbeeld jonge actieven

Is systeem nog prudent na overgang naar prijsindexatie?

- Prudentie zit nu in strengere parameters (lage rente, aangepast rendementsniveau afgelopen jaren). Feitelijk rendement ABP ligt daar nog boven
- Rente nu laag (mede door ECB-beleid). Stijging ook gunstig voor dekkingsgraad, nu feitelijk wat conservatieve inschatting van vermogen versus verplichtingen

Vergelijking loon- en prijsindexatie over afgelopen 15 jaar



Vergelijking Indexatieniveau en -achterstand loon- en prijsindexatie over afgelopen 15 jaar

	Looninflatie	Loonindexatie	Cumulatieve achterstand	Prijsinflatie	Prijsindexatie	Cumulatieve achterstand
primo jaar						
2000	2,15%	2,15%	0,00%	2,20%	2,20%	0,00%
2001	2,07%	2,07%	0,00%	2,30%	2,30%	0,00%
2002	4,14%	4,14%	0,00%	4,20%	4,20%	0,00%
2003	3,79%	3,79%	0,00%	3,30%	3,30%	0,00%
2004	2,65%	1,77%	0,87%	2,10%	2,10%	0,00%
2005	0,15%	0,12%	0,90%	1,20%	1,20%	0,00%
2006	0,38%	0,17%	1,11%	1,70%	1,06%	0,63%
2007	3,66%	2,82%	1,94%	1,20%	1,20%	0,63%
2008	2,05%	4,03%	0,00%	1,60%	2,24%	0,00%
2009	4,73%	0,00%	4,73%	2,50%	0,49%	2,00%
2010	2,20%	0,28%	6,73%	1,20%	0,27%	2,94%
2011	1,16%	0,00%	7,97%	1,30%	0,00%	4,28%
2012	0,25%	0,00%	8,24%	2,30%	0,00%	6,68%
2013	0,70%	0,00%	9,00%	2,50%	0,00%	9,35%
2014	0,22%	0,00%	9,24%	2,50%	0,00%	12,08%
2015	0,63%	0,00%	9,93%	1,00%	0,00%	13,20%
cumulatief	35,6%	23,4%		38,7%	22,5%	
gemiddelde	1,92%	1,32%		2,07%	1,28%	

Memo inkomenseffecten lagere werknemerspremie ABP

- BZK heeft verzocht om de inkomenseffecten van mutaties in de pensioenpremies bij het ABP. Tabel 1 laat zien met welke premiemutaties is gerekend. Voor de inkomenseffecten is alleen de mutatie in de werknemerspremie relevant.

Tabel 1: premiemutaties 2016 tov 2015

	2015	2016	Vershil
Premie OP/NP + ANW-compensatie (% pg)	19,9%	17,5%	-2,40%
werkgevers	13,405%	11,725%	-1,68%
werknemers	6,495%	5,775%	-0,72%

- Tabel 2 laat zien dat het geïsoleerde inkomenseffect van de mutatie in de werknemerspremie uitkomt op circa 0,2% voor werknemers net boven het minimumloon, oplopend naar +0,5% voor inkomens vanaf modaal.
- Het inkomenseffect is een combinatie van een lagere premie en de doorwerking daarvan op de belasting en inkomensafhankelijke regelingen.

Tabel 2: inkomenseffect premiemutaties

Alleenstaande	
€24.000 (120% x wml)	+0,2%
€36.000 (modaal)	+0,4%
€72.000 (2xmodaal)	+0,5%
€100.000	+0,5%

Memo inkomenseffecten lagere werknemerspremie ABP

- BZK heeft verzocht om de inkomenseffecten van mutaties in de pensioenpremies bij het ABP. Tabel 1 laat zien met welke premiemutaties is gerekend. Voor de inkomenseffecten is alleen de mutatie in de werknemerspremie relevant.

Tabel 1: premiemutaties 2016 tov 2015

	A	B	C
	2015	2016 – stand ABP-akkoord 2014	2016 – bovensectoraal akkoord
Premie OP/NP + ANW-compensatie (% pg)	19,9%	20,1%	17,4%
werkgevers	13,41%	14,07%	12,18%
werknemers	6,50%	6,03%	5,22%

- De premieontwikkeling van kolom A naar B bestaat uit al eerder gemaakte afspraken en autonome ontwikkelingen, dus staan los van het akkoord maar hebben wel invloed op de premies.
- De premieontwikkeling van kolom B naar C bestaat het beoogde akkoord. Naast de maatregel van loon- naar prijsindexatie zijn dat autonome ontwikkelingen, waarvan het rente-effect voor ons nieuwe informatie is. Hierdoor valt ook het effect van de indexatiemaatregel iets lager uit.

Effecten van A naar B uitgesplitst:

- Premiestijging van 1,1: 0,6 door opplussen nabestaandenpensioen en 0,5 door lagere rekenrente
- Premiedaling van 0,9 door wegvallen eenmalige premie aow-gat

Dus per saldo premiestijging van 0,2

Werknemerspremie daalt echter doordat werknemers een kleiner deel van de totale premie gaan betalen (30% ipv 32% en minder anw-compensatiepremie)

Effecten van B naar C uitgesplitst:

- Premiestijging door vergrijzing ABP-bestand 0,1
- Premiedaling door hogere rekenrente 0,4
- Premiedaling door maatregel van loon- naar prijsindexatie 2,4

Dus per saldo premiedaling van 2,7.

Inkomenseffecten

- Tabel 2 laat zien dat het totale inkomenseffect van beide stappen uitkomt op 0,3% voor werknemers net boven het minimumloon, oplopend naar +0,9% voor inkomens rond €100.000.
- Het grootste deel van het inkomenseffect wordt bereikt in de stap van B naar C. De stap van A naar B is circa de helft van stap van B naar C.
- Het inkomenseffect is een combinatie van een lagere premie en de doorwerking daarvan op de belasting en inkomensafhankelijke regelingen.

Tabel 2: inkomenseffect premiemutaties

	Stap A naar B	Stap B naar C	Totaal
Alleenstaande			
€24.000 (120% x wml)	+0,1%	+0,2%	+0,3%
€36.000 (modaal)	+0,2%	+0,4%	+0,7%
€72.000 (2xmodaal)	+0,3%	+0,5%	+0,8%
€100.000	+0,3%	+0,6%	+0,9%

bijlage

Overzicht van openbaar gemaakte berekeningen
loonruimteovereenkomst

In het Wob-besluit worden alle versies van berekeningen openbaar gemaakt die zijn gebruikt in de loonruimteovereenkomst en in de externe communicatie van BZK over de loonruimteovereenkomst. Hiernaast bestaan er diverse tussentijdse versies van berekeningen die ambtelijk zijn afgestemd, gecontroleerd en soms aan de hand daarvan aangepast. Deze zijn niet gebruikt in de externe communicatie en zijn om praktische redenen niet openbaar gemaakt.

De openbaarmaking omvat de volgende stukken / gegevens:

1. Berekeningen BZK van effecten op pensioen:
 - o Eerste versie, tijdens de onderhandelingen gemaakt.
 - o Tweede versie, opgesteld nadat het definitieve onderhandelingsresultaat bekend was. Bevat meer verfijnde berekeningen voor alle leeftijdscategorieën van 25 tot en met 85 jaar. De berekeningen bevatten meerdere scenario's ten aanzien van toekomstige loon- en prijsontwikkeling. Tevens is hierin een tekstuele toelichting opgenomen van het pensioenresultaat dat is opgenomen in het persbericht van BZK d.d. 27-8-2015, waarnaar u verwijst in uw Wob-verzoek.
2. Berekeningen van de premievrijval van 0,8% als gevolg van het pensioenakkoord van oktober 2014 (Witteveen II). Actuariële berekeningen zijn uitgevoerd door het ABP, doorvertaling naar loonruimte uitgevoerd door BZK.
3. Toelichting op de vrijval van 1% loonruimte door het overgaan van loon- op prijsindexatie en 0,4% door het voorkomen van de herstelopslag. Actuariële berekeningen zijn uitgevoerd door het ABP, doorvertaling naar loonruimte uitgevoerd door BZK.
4. Berekening van de stijging van het nettoloon door het overgaan van loon- naar prijsindexatie. Berekeningen zijn uitgevoerd door het ministerie van SZW.

1. Excel-berekening maatmensen: korte toelichting per tabblad

Datum
29 oktober 2015

Eerste versie

Aannames:

Eén scenario's voor verschil tussen loon- en prijsindexatie:

1. Prijsindexatie is structureel 0,5%-punt lager dan loonindexatie (cf. aannames commissie parameters)

Alle scenario's gaan uit van een loonstijging van 3,6% door het akkoord.

Er is gerekend met twee 25-jarige maatmensen: een maatmens met een modaal salaris en een maatmens met een eindloon van ca. twee keer modaal. Zowel met als zonder akkoord ontvangen ze een loonstijging per jaar die aansluit bij een typisch loopbaanpatroon voor de betreffende schalen. Met akkoord liggen de lonen over de gehele linie 3,6% hoger.

In dit scenario is er van uit gegaan dat er direct een jaarlijks indexatieverschil optreedt van 0,5%. Het is dus een scenario dat uitgaat van een behoorlijk groot verschil tussen loon- en prijsindexatie, dat niet aansluit bij de feitelijke ontwikkelingen in de lonen en de prijzen van de afgelopen decennia.

Uitkomsten:

Pensioenresultaat voor de 25-jarige maatmens in % ten opzichte van situatie zonder akkoord, is te vinden in kolom O. Uitkomsten op pensioenleeftijd liggen rond de -5%.

Tweede versie: uitgebreidere berekeningen

Tabblad A: eerste uitgebreidere berekeningen.

Aannames:

Vier scenario's voor verschil tussen loon- en prijsindexatie:

2. Prijsindexatie is structureel 0,5%-punt lager dan loonindexatie (cf. aannames commissie parameters)
3. Prijsindexatie is structureel 0,4%-punt lager dan loonindexatie
4. Prijsindexatie is structureel 0,2%-punt lager dan loonindexatie
5. Prijsindexatie is structureel 0,1%-punt lager dan loonindexatie (in lijn met historische loonontwikkeling overheid en onderwijs van 2,1%, uitgaande van 2,0% inflatie per jaar)

Alle scenario's gaan uit van een loonstijging van 4,25% door het akkoord. Dus de eerder afgesproken 0,8% is buiten beschouwing gelaten.

De maatmensen verdienen in ieder jaar het gemiddelde salaris van een ABP-deelnemer (bron: datawarehouse BZK op basis van ABP-gegevens). Dus zowel met als zonder akkoord ontvangen ze de gemiddelde loonstijging per levensjaar. Met akkoord liggen de lonen over de gehele linie 4,25% hoger.

In alle scenario's is ook uitgegaan van geen verschil in indexatie tot 2030 vanwege de lage dekkingsgraad, daarna jaarlijks indexatieverschil zoals hierboven vermeld. Op moment van het opstellen van deze berekening was nog onvoldoende duidelijk hoe de mate van indexatie kon worden berekend voor de vier scenario's op basis van de beschikbare ABP-gegevens.

Uitkomsten:

Pensioenresultaat voor 25-jarige maatmens in % ten opzichte van situatie zonder akkoord, is te vinden in kolommen M, S, Y en AE voor de vier genoemde scenario's. Uitkomsten op pensioenleeftijd liggen tussen de -3,1% voor scenario 1 en +3,9% (dus pensioenwinst) voor scenario 4. Dus een erg brede bandbreedte met te veel onzekerheden in de aannames voor een dergelijk lange tijdshorizon.

Uitkomsten voor alle leeftijdscategorieën tussen de 25 en 85 jaar zijn te vinden vanaf regel 110. Pensioenresultaat in % is te vinden in kolommen BL en BM. Deze zijn alleen voor scenario's 1 en 4 berekend.

Tabblad B: berekeningen voor middellange termijn: 50 jarige

Aannames:

Idem tabblad A, op het volgende na:

Vier scenario's voor verschil tussen loon- en prijsindexatie:

1. Prijsindexatie is structureel 0,1%-punt lager dan loonindexatie
2. Prijsindexatie is structureel 0,5%-punt lager dan loonindexatie
3. Verschil in indexatie op basis van ABP-berekening dd. 28-8-2015, door BZK omgerekend naar verschil van 0,1% op jaarbasis.
4. Verschil in indexatie cf. ABP-berekening dd. 28-8-2015, uitgaande van verschil van 0,5%.

In scenario's 1 en 2 is wederom uitgegaan van geen verschil in indexatie tot 2030, daarna jaarlijks indexatieverschil zoals hierboven vermeld.

In scenario's 3 en 4 is de indexatie gebaseerd op een geactualiseerde berekening van ABP, bij scenario 3 is een omrekening gedaan naar een verschil van 0,1% indexatie op jaarbasis. Zie daarvoor tabblad 'Indexatie ABP'.

Uitkomsten:

Pensioenresultaat voor 50-jarige maatmens in % ten opzichte van situatie zonder akkoord, is te vinden in kolommen H, K, N en Q. Uitkomsten op pensioenleeftijd liggen tussen de +3% voor scenario 1 en +1,5% voor scenario 2. In alle gevallen dus pensioenwinst. Bij scenario's 2 en 3 (uitgaande van een verschil van 0,5% indexatie) slaat dit na een aantal jaren wel om in pensioenverlies.

Tabblad C: indexatie cf. ABP-berekeningen

Aannames:

Idem tabblad A, op het volgende na:

Datum
29 oktober 2015

Twee scenario's voor verschil tussen loon- en prijsindexatie, gelijk aan scenario's 3 en 4 van tabblad B.

1. Verschil in indexatie cf. ABP-berekening dd. 28-8-2015, uitgaande van verschil van 0,5%.
2. Verschil in indexatie op basis van ABP-berekening dd. 28-8-2015, door BZK omgerekend naar verschil van 0,1% op jaarbasis.

Uitkomsten:

Pensioenresultaat voor 25-jarige maatmens in % ten opzichte van situatie zonder akkoord, is te vinden in kolommen M en S. Uitkomsten op pensioenleeftijd liggen tussen de -6,3% voor scenario 1 en +3% voor scenario 2. Scenario 1 sluit qua uitkomsten aan op de berekeningen van ABP. Scenario 2 is een alternatief die wat betreft aannames zoveel mogelijk aansluit op ABP, maar uitgaat van een verschil tussen loon- en prijsindexatie dat meer conform historische ontwikkelingen is. Uitkomsten voor alle leeftijdscategorieën tussen de 25 en 85 jaar zijn te vinden vanaf regel 102. Pensioenresultaat in % is te vinden in kolommen BL en BM.

Tabblad Grafieken

Diverse grafieken gebaseerd op de uitkomsten van de berekeningen in tabblad A.

Tabblad ABP-bestand

Gemiddelde salarissen, pensioenaanspraken en dienstjaren per geboortjaar, peildatum ultimo 2014

Indexatie ABP

Indexatie op basis van de doorrekeningen van ABP van het pensioenresultaat dd. 28-8-2015. Variant 0,5% reële loongroei is rechtstreeks overgenomen, variant 0,1% gebaseerd op ABP-cijfers maar bewerkt door BZK.

2. Berekeningen van premievrijval van 0,8% loonsom a.g.v. pensioenakkoord 2014

Deze tabel toont alle premiemutaties in 2015 en 2016 als gevolg van de afspraken die zijn gemaakt over de pensioenregeling in het akkoord van oktober 2014. Het saldo van alle afspraken (groene rij) telt op tot ca. 2%-punt premiedaling. 68% hiervan (1,3%-punt) is het werkgeversdeel van de premie. Omgerekend naar procenten van de loonsom levert dit ruimte op voor ca. 0,8% loonsverhoging.¹

Daarnaast doen zich in 2015 enkele autonome stijgingen van de premie voor (ca. 0,5% van de loonsom), maar omdat die zich ook zouden voordoen zonder de afspraken, trekken werkgevers die niet af van de ruimte voor loonsverhoging.

¹ De wijze van en ratio achter omrekenen van %-punten premie naar % van de loonsom is te vinden in paragraaf 3.

3. Toelichting op de 1% loonruimte door het overgaan van loon- naar prijsindexatie

Het premie-effect van het overgaan van loon- naar prijsindexatie is berekend op ca. 2,3%-punt tot 2,4%-punt premie, afhankelijk van andere factoren zoals de rente. In het document 'toelichting loon- naar prijsindexatie' is toegelicht hoe wordt berekend dat deze pensioenpremiedaling leidt tot 1% loonruimte.

Samengevat komt het erop neer dat het percentage premiedaling – het werkgeversdeel daarvan – wordt vermenigvuldigd met 33 miljard (de totale pensioengrondslag van ABP-werkgevers). Dit geeft de premievrijval in euro's. Dit bedrag wordt vervolgens gedeeld door de totale loonkosten van deze werkgevers (55 miljard), dit geeft het percentage waarmee de loonkosten kunnen stijgen.

4. Toelichting op de 0,4% loonruimte door het voorkomen van de herstelopslag

In het oorspronkelijke herstelplan van ABP was een variabele herstelopslag opgenomen, waardoor de premie zou uitkomen op 20,8% vanaf 2016. De kostendeekkende premie op basis van loonindexatie zou ten tijde van de onderhandelingen naar verwachting op 19,8% uitkomen. Het werkgeversdeel van deze herstelopslag van 1%-punt zou met nieuwe middelen van werkgevers gefinancierd moeten worden. In de loonruimteovereenkomst is afgesproken dat als deze herstelopslag niet doorgaat, werkgevers deze nieuwe middelen toch beschikbaar stellen, maar dan voor loonruimte in plaats van pensioenpremie.

De ratio achter de afspraak is dat een herstellpremie van 1%-punt nauwelijks effect heeft op de dekkingsgraad, maar wel een fors beslag legt op de ruimte van werkgevers voor andere arbeidsvoorwaarden, zoals primair loon.

De omrekening van 1%-punt premie naar loonruimte gaat op dezelfde manier als bij het effect van de overgang naar prijsindexatie.

5. Berekening van de stijging van het nettoloon door het overgaan van loon- naar prijsindexatie

Deze berekeningen zijn uitgevoerd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW), op verzoek van het ministerie van BZK. Het ministerie van SZW gebruikt hiervoor een rekenprogramma waarmee effecten van bijvoorbeeld beleidsmaatregelen of autonome ontwikkelingen op het nettoloon van diverse inkomensgroepen kunnen worden berekend. Het ministerie van SZW heeft de uitkomsten van deze berekeningen gedeeld met het ministerie van BZK.

Deze berekeningen bevatten alleen het effect van de lagere werknemerspremie. Een lagere werknemerspremie heeft op zichzelf geen gevolgen voor het brutoloon, maar leidt wel tot een hoger nettoloon omdat de werknemerspremie in mindering wordt gebracht op het brutoloon. Dit effect komt dus bovenop de stijging van het brutoloon door de loonsverhogingen.

Er zijn twee berekeningen gemaakt:

1. Een partiële berekening van het effect van het overgaan van loon- naar prijsindexatie. Hierin zijn dus alle andere mogelijke wijzigingen in de premie buiten beschouwing gelaten. Hier komt een stijging van het nettoloon uit van 0,5% voor inkomens vanaf modaal. In de externe communicatie is voor dit getal gekozen omdat het gemiddelde salaris van ABP-deelnemers boven modaal niveau ligt.
2. Een totale berekening waarin alle verwachte premie-effecten zijn meegenomen, dus ook effecten in 2016 uit eerdere afspraken en (toen verwachte) autonome ontwikkelingen. Ook hiervoor geldt dat het effect ca. 0,5% is voor inkomens vanaf modaal.

Datum
29 oktober 2015